Підопригора К. О.,
здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
навчально-наукового інституту № 3
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: доцент кафедри
кримінального права Національної академії
внутрішніх справ, кандидат юридичних
наук, доцент ***Жук І. В.***

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА СХИЛЯННЯ ДО ВЖИВАННЯ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН І ЇХ АНАЛОГІВ

Ст. 315 Кримінального кодексу (далі – КК) України передбачає відповідальність за схиляння певної особи до вживання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів. Це діяння має підвищену суспільну небезпеку, оскільки воно спрямоване на залучення великої кількості осіб до споживання зазначених препаратів, у тому числі дітей та підлітків. Немедичне вживання наркотичних засобів і психотропних речовин або їх аналогів активізується завдяки безперервному втягненню нових осіб до таких дій. Це стимулює стійкий попит на зазначені речовини. До того ж, такий масовий негативний вплив на здоров'я населення нерідко супроводжується небезпечними наслідками, зокрема, вчинення тяжких злочинів або самогубства, зараження ВІЛ-інфекцією, розвиток психічних захворювань тощо. Науковці наголошують, що втягнення осіб як споживачів у незаконний наркообіг забезпечує кримінальний світ стійким попитом на заборонені засоби, тобто, гарантує ринок їх збуту [1, с. 141].

Більшість фахівців погоджується стосовно того, що ситуація з наркотиками в Україні дуже серйозна й означена тенденцією до погіршення. До того ж, вона супроводжується активізацією інших негативних соціальних процесів у суспільстві. Статистичні дані засвідчують, що впродовж років ситуація щодо наркотиків не знижується. Так, у 2017 році обліковано кримінальних правопорушень у сфері обігу наркотичних засобів – 27 912, з них за ст. 315 – 42, з них щодо неповнолітніх – 5. У 2018 році обліковано кримінальних правопорушень у сфері обігу наркотичних засобів – 26 330, з них за ст. 315 – 33, з них щодо неповнолітніх – 2. У 2019 році обліковано кримінальних правопорушень у сфері обігу наркотичних засобів – 28 022, з них за ст. 315 – 45, з них щодо неповнолітніх – 5. На початок 2020 року обліковано кримінальних правопорушень у сфері обігу наркотичних засобів – 7128, з них за ст. 315 – 10 [2].

На нашу думку, тримання наведених показників на одному рівні свідчить про те, що правоохоронні органи недостатньо прикладають зусиль для боротьби з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин та їх аналогів, що у свою чергу, підтверджується і статистикою притягнення до кримінальної відповідальності за ст. 315 КК

України. Багато в чому цей недолік правозастосовчої практики обумовлений складнощами тлумачення ознак об'єктивної сторони складу цього злочину. Так, диспозиція ст. 315 КК України передбачає: «схиляння певної особи до вживання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів». Відповідно до п. 14 Постанови Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику в справах про злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів» від 26.04.2002 р. № 4 під схилянням до вживання наркотичних засобів, психотропних речовин чи їх аналогів потрібно розуміти будь-які умисні ненасильницькі дії, спрямовані на збудження в іншої особи бажання вжити ці засоби або речовини хоча б один раз (пропозицію, умовляння, пораду, переконування тощо). Відповідальність за даний злочин настає незалежно від наслідків схиляння, тобто від того, вжила інша особа наркотичний засіб, психотропну речовину або їх аналог чи відмовилася це зробити [3]. Крім зазначених форм схиляння можуть бути такі, що пов'язані із застосуванням різного роду погроз або фізичного насильства. Також формою впливу на потерпілого може бути обман, тобто, свідоме введення особи в оману з метою змусити його вжити препарат, вихваляння приємних відчуттів від вживання наркотиків, а також підкріплення демонстративним уживанням наркотику на очах у потерпілого і передачею йому наркотику для негайного споживання, а також у вигляді надання допомоги в здійсненні внутрішньовенної ін'єкції.

Отже, для правильної реалізації кримінально правової заборони, встановленої у ст. 315 КК України, важливим є усвідомлення змісту поняття передбаченого нею діяння, особливо якщо диспозиція не є описовою. Іноді при цьому треба звертатися до інших нормативно-правових актів чи судової практики. Так, приміром, Вінницький міський суд Вінницької області кваліфікував за ч. 2 ст. 315 КК України дії особи, яка у вересні 2019 року, зустрівшись з раніше знайомою їй неповнолітньою особою та достовірно знаючи про те, що вона є неповнолітньою, запропонувала їй вжити, шляхом психологічного впливу (переконала її, запевнила, що після вживання даної психотропної речовини, вона почуватиме себе дуже весело, пропаде втома, будуть розважатися всю ніч), психотропну речовину – метамфетамін, чим викликала у неповнолітньої особи бажання вжити. Після чого вони зайшли до під`їзду де обидві внутрішньовенно ввели собі речовину [4].

Список використаних джерел

1. Данилевська Ю. О. Злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші злочини проти здоров'я населення: проблеми кримінальноправової кваліфікації : практ. посіб. / Ю. О. Данилевська, Д. В. Каменський. Луганськ : ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2013. 288 с.

2. Статистична інформація про стан злочинності та результати прокурорсько-слідчої діяльності. URL: https://old.gp.gov.ua/ua/ stst2011.html?dir_id=104402.

3. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику в справах про злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів» від 26.04.2002 № 4. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0004700-02.
4. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/87369010.

Пономаренко О. В.,
ад'юнкт відділу докторантури
та ад'юнктури Національної академії
внутрішніх справ
Науковий керівник: професор кафедри
кримінального права Національної академії
внутрішніх справ, кандидат юридичних
наук, доцент ***Бабаніна В. В.***

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОГРОЗУ АБО НАСИЛЬСТВО ЩОДО СЛУЖБОВОЇ ОСОБИ ЧИ ГРОМАДЯНИНА, ЯКИЙ ВИКОНУЄ ГРОМАДСЬКИЙ ОБОВ'ЯЗОК: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ НА ПРИКЛАДІ УКРАЇНИ ТА ФРАНЦІЇ

Удосконалення норм вітчизняного кримінального законодавства, зокрема норм Особливої частини Кримінального кодексу (далі – КК) України слід здійснювати з урахуванням зарубіжного досвіду. Останнім часом вітчизняні вчені наголошують на важливості дослідження положень Особливої частини кримінального права зарубіжних держав. В. О. Навроцький зазначає, що важливість дослідження кримінального законодавства зарубіжних держав обумовлено такими чинниками: 1) членство України у міжнародних та європейських організаціях; 2) інтернаціоналізація злочинності; 3) активне розширення міжнародних зв'язків (безвізовий режим, євроінтеграція, тощо); 4) удосконалення вітчизняного законодавства шляхом вивчення зарубіжного досвіду [3]. Дослідження кримінального законодавства зарубіжних держав з метою виокремлення його позитивних аспектів, необхідно проводити шляхом порівняння положень КК цих держав та КК України, тобто здійснення порівняльно-правового (компаративістського) дослідження.

Оскільки законодавство про кримінальну відповідальність провідних європейських держав вважається одним із найдосконаліших, то порівнювати національне кримінальне законодавство необхідно саме з ним. Це дасть можливість виокремити позитивні аспекти (місце норми у структурі КК, особливості будови кримінально-правової норми, кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки, вид і розмір покарання) та врахувати їх під час формулювання пропозицій щодо удосконалення чинного КК України. Саме тому ми будемо аналізувати норму, що встановлює кримінальну відповідальність за погрозу або насильство щодо службової особи чи громадянина, який виконує громадський обов'язок,